

ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, רוקע הארץ על המים

כי נחית לארעא לימא ברוך רוקע הארץ על המים גמ' ברכות

ההתפשטות של המים בתכונתם הנזילית, היא פועלת על הצד של ההרחבה, שאנו צריכים לו במפעלינו הקמריים והרוחניים. ולעמית זה הצד המצמצם והמגבש של הארץ, ביבשותה ויצוקתה בתור מוצק, הוא פועל על הצד הרכוזה שבתוכנו. שניהם הם צריכים יחד לסמו את שלמותם של מפעלי החיים בכל צדדיהם. הארץ המרקעת על המים פועלת את שני ההפכים הללו, ושניהם הם מיסדים את בנין החיים: נטיית הנזילה וההתפשטות מצד המים, שהיא כיסוד להארץ, המרקעת עליה, ופועלת בה, ונטיית הרכוז והגבשות מצד הארץ, היבשה והמוצקה. עם זה בולט כאן אור הקסד, והפונה העליונה להעמיד את היצורים חיי היבשה, והנעלה שבהם הוא האדם, על מכונו, בהכנת הפסים של עמדתו, מעל אותו החמר הגדול, המשתרע במרחב כל"פה, והמקדם בסדר היצירה, הוא המים, שאין בהם מצד תכונתם אפשרות לקיומו. הכליטה הזאת היא נראית, בהתגלותה של היבשה, ותכונת רוקעה, "שגלה ארץ בהכמתו והכין תבל לעדתו". עולת ראה

10

לרקע הארץ על המים פי לעולם חסדו תהלים זכר מבריאת הארץ, מה שהוא חסד מוחלט מאתו, שביטל טבע המים, שהיה טבעם להיותם על הארץ, כמו שהיו מתחילה, וכמו שהם בחצי הכדור, והוא בחסדו הקונה אותם אל מקום אחד, ונראית היבשה, להיות החיים והצמחים עליה... ופירוש לרקע, אמר, שנתן שטח הארץ על המים. ואעפ"י שהמים גבוהים על הארץ, נתן הוא שיעור שתהיה הארץ כאילו היא גבוהה על המים, שלא יעברו על הארץ. רד"ק

וירקעו את פחי הזהב - לא הוסיף בכל מלאכת הקדש לפרש דרך האומנות איך נעשה, זולתי בכאן... ויתכן שספר בכאן המחשבה שחדשו בחוטי הזהב, כי היה תמה בעיניהם להיות זהב טווי ושזור כאשר יעשו בצמר ופשתים, כי לא נשמע עד היום ההוא לעשות כן רמב"ן

20

בשפת אמת (וירא תרנ"ה) בשם אאז"ל על דברי המדרש (בר"ר נג יד) הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר עיניהם, שנאמר (בראשית כא יט) ויפקח אלקים את עיניה ותרא באר מים, ולא כתיב שנברא לה באר מים, כל מה שנצרך לאדם מוכן לנגד עיניו כי גדלו וטובו מלא עולם רק העינים הגשמיים מסתירים שלא יוכלו לראות, המים תחת רגלי ישראל וכו' לרוקע הארץ, שהיו צריכים לסלק מהם הרגילות והארציות שהם הסתירו להם. אמרי אמת

הוי כל צמא לכו למים מה מים מסוף העולם ועד סופו דכתיב לרוקע הארץ על המים כך תורה מסוף העולם ועד סופו מדרש ואנו מברכין על רקיעת הארץ מפני שהיא מצרכי בני אדם שהבורא יתברך נתן כח שטח הארץ על המים ואף על פי שהמים גבוהים מן הארץ הקוה אותם אל מקום אחד ונראית היבשה לחיות החיים והצמחים עליה שאם לא כן לא היה להם מקום להתגדל בו. אבודרהם

כי מנח כרעיה אארעא מברך רוקע הארץ על המים, לפי שהב"ה רוקע הארץ על המים לצורך האדם כדי להלך עליה וכדי שיצמחו בה עשבים ופירות למחיית האדם מנורת המאור

30

וכשירד ממטתו ויגיע ברגליו על הארץ היה לו לומר רוקע הארץ על המים, פירוש לתת שבח לשם יתברך שרקע הארץ על המים היפך טבעו כדי שיוכלו הבריות ללכת עליה, שהרי לפי טבען וסדר היסודות היה ראוי שהמים מקיפין את הארץ ואם היה כן לא היה מקום לבריות לדור שם, וה' ברחמיו על בראויו שינה הטבע והרקיע הארץ על המים לתת מקום לדור עליה בראויו, ועל זה נאמר [תהלים קלו, ו] לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו, לכך מברכין עליו ג"כ על החסד הזה לבוש

יסוד המים הוא ממשיך את האדם לעבודת הבורא יתברך שמו ונמצא זה חסד אל על האדם שמשבר כח תאוותו ומגביר יסוד המים על העפר וזהו לרוקע הארץ על המים, פירוש רוקע הוא לשון חיזוק כפירוש רש"י (בראשית א, ו) על יהי רקיע בתוך המים והיינו לרוקע הארץ על המים, פירוש שברא הקדוש ברוך הוא יסוד העפר שהוא חזק יותר מיסוד המים שהוא ממשיך את האדם לתאוות כנ"ל. כי לעולם חסדו, למען ישבר האדם את כח תאוותו אף שקשה עליו מאד ועל ידי זה חסדים גדולים באים לעולם נועם אלימלך

40